

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **R. J.**, narozený X
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 5. 2021, č. j. MPSV-2021/91452-920,
sp. zn. SZ/MPSV-2021/60593-912,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 5. 2021, č. j. MPSV-2021/91452-920, sp. zn. SZ/MPSV-2021/60593-912, a rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami ze dne 5. 2. 2021, č. j. 14887/21/BE, sp. zn. 1191-20-BE, se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradu nákladů řízení částku 59 Kč.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odeslanou dne 7. 7. 2021, domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný zamítl jeho odvolání podané proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 5. 2. 2021, č. j. 14887/21/BE, sp. zn. 1191-20-BE (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), a toto rozhodnutí potvrdil. Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce nepřiznal žalobci příspěvek na bydlení ode dne 1. 5. 2019 na základě § 54 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 580/2020 Sb. (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“).

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. R.

2. Žalobce nejprve upozornil na to, že o téže věci úřad práce rozhodoval již od roku 2019, nicméně žalovaný mu věc vracel k novému rozhodnutí. Dále poukázal na to, že veškeré údaje, které uvedl a snažil se doložit, jsou pravdivé, úřad práce jich však nedbal a odmítl je přijmout. Nepřiznání příspěvku na bydlení přitom žalobci přináší existenční problémy, neboť mu tyto finanční prostředky chybí. Žalobce proto nesouhlasí ani s napadeným rozhodnutím, jímž bylo prvostupňové rozhodnutí potvrzeno. Žalovaný totiž vycházel z nepravdivých podkladů. Žalobce popsal jeho bytovou situaci od prosince 2018 s tím, že od května 2019 žije v domě služeb na adrese X, kde není možné mít byt k trvalému bydlení. Jeho vlastník, pan P. M., jemu ani úřadu práce nevydal kolaudační listinu, pročez byl byt žalobce shledán nezkolaudovaným. Tehdy začaly žalobcovy potíže se všemi jeho žádostmi o dávky. Pracovnice úřadu práce, paní J. K., po žalobci požadovala, aby si vypůjčil finanční prostředky na bydlení a vynaložené částky pak uplatnil žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc. Tím se žalobce dostal do finančních potíží, neboť hradil splátky, ale neměl na nájemné ani jídlo. Žalobce popsal i jeho zdravotní problémy s tím, že se momentálně zotavuje po hospitalizaci.
3. K žalobě žalobce přiložil dvě kopie žádosti o ustanovení advokáta podané u Okresního soudu v Berouně dne 21. 6. 2021 a kopii prohlášení o jeho zdravotním stavu podané u tamního soudu dne 7. 7. 2021. Byť žalobce v žalobě uvedl, že důkazy doplní postupně, neboť jsou obsáhlé, žádné další ani k výzvě soudu nenavrhl.
4. Žalovaný ve vyjádření k žalobě shrnul obsah žaloby, podrobně popsal průběh předcházejícího správního řízení a citoval vybraná ustanovení zákona o státní sociální podpoře, přičemž kladl důraz na ustanovení § 54 odst. 1 a 2. Na tomto základě žalovaný uvedl, že žalobce žádostí ze dne 31. 1. 2020 žádal o přiznání příspěvku na bydlení již ode dne 1. 5. 2019, přičemž ani na výzvu úřadu práce ze dne 15. 1. 2021 a po poučení, že nárok na výplatu dávky zaniká uplynutím tří měsíců ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží, neprovedl změnu data, od kdy o příspěvek žádá. Protože úřad práce nemohl jednostranně provést změnu obsahu jeho žádosti (překvalifikovat ji bez vědomí žalobce), rozhodoval o nároku na vyplacení dávky právě od 1. 5. 2019. Nemohl totiž rozhodovat o nároku od pozdějšího data. Tento postup žalovaný shledal v souladu s § 49 a § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, což podle něho potvrzuje i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2021, č. j. 9 Ads 15/2021-31. Navrhl proto, aby soud žalobu zamítl.
5. Z předloženého správního spisu soud zjistil, že žalobce dne 31. 1. 2020 požádal o přiznání příspěvku na bydlení ode dne 1. 5. 2019. K této žádosti, která byla zaevidována pod č. j. 23672/20/BE, přiložil doklad o výši čtvrtletního příjmu a o výši nákladů na bydlení za 3. čtvrtletí 2019. Na výzvy úřadu práce pak sice doložil další podklady, nicméně podle názoru úřadu práce rozhodné skutečnosti neosvědčil. Proto rozhodnutím ze dne 4. 6. 2020 úřad práce žalobci příspěvek na bydlení ode dne 31. 10. 2019 nepřiznal. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 8. 2020 zamítl jako opožděné. Rozhodnutí úřadu práce však zrušil v rámci přezkumného řízení rozhodnutím ze dne 15. 9. 2020, č. j. MPSV-2020/186539-922, a věc úřadu práce vrátil k novému projednání. Oznámením ze dne 8. 1. 2021 úřad práce žalobci oznámil, že pokračuje v řízení, a výzvou ze dne 15. 1. 2021 ho vyzval, aby odstranil nedostatky žádosti ze dne 31. 1. 2020 s odůvodněním, že podle § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře „nelze uplatnit nárok na dávku více než 3 měsíce od 31.01.2020“. Dne 5. 2. 2021 vydal úřad

prvostupňové rozhodnutí, které žalovaný k odvolání žalobce napadeným rozhodnutím potvrdil dne 25. 5. 2021 – nosné důvody obou rozhodnutí soud shrne až níže.

6. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., přezkoumal napadené rozhodnutí podle skutkového a právního stavu v době vydání napadeného rozhodnutí v žalobou vymezeném rozsahu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Dospěl přitom k závěru, že **žaloba je důvodná**.
7. Příspěvek na bydlení je dávkou státní sociální podpory poskytovanou v závislosti na výši příjmu podle § 2 písm. a) bodu 2 zákona o státní sociální podpoře. Podrobnosti k této dávce jsou vymezeny v § 24 – § 28 zákona o státní sociální podpoře. Část čtvrtá tohoto zákona (§ 49 – § 73b) je pak společná pro všechny dávky státní sociální podpory.
8. Podle § 49 zákona o státní sociální podpoře je třeba rozlišovat mezi nárokem *na dávku*, který vzniká dnem splnění všech podmínek stanovených tímto zákonem (odst. 1), a nárokem *na výplatu dávky*, který vzniká splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na dávku a na její výplatu a podáním žádosti o přiznání dávky (odst. 2). *Nárok na výplatu dávky tedy vzniká až dnem podání žádosti* a náleží při splnění zákonných podmínek zásadně od data uplatnění do budoucnosti.
9. Podle § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře je u příspěvku na bydlení rozhodným obdobím, za které se zjišťuje rozhodný příjem (definovaný v § 4 citovaného zákona), období kalendářního čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje. Podle § 51 odst. 3 věty první zákona o státní sociální podpoře pak platí, že *příspěvek na bydlení se přiznává na období od 1. července do 30. června* následujícího kalendářního roku nebo v rámci tohoto období *na dobu kratší*, jsou-li splněny podmínky nároku na tuto dávku jen po tuto kratší dobu.
10. Podle § 51 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře se příspěvek na bydlení přiznává na období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku nebo v rámci tohoto období *na dobu kratší*, jsou-li splněny podmínky nároku na tuto dávku jen po tuto kratší dobu. Příspěvek na bydlení náležející podle věty první se v rámci uvedeného období vyplácí vždy po období kalendářního čtvrtletí nebo v rámci tohoto kalendářního čtvrtletí po dobu kratší, trval-li nárok na tuto dávku jen po kratší dobu, než je kalendářní čtvrtletí. Je-li příspěvek na bydlení vyplácen k poslednímu dni kalendářního čtvrtletí, náleží jeho výplata v bezprostředně následujícím kalendářním čtvrtletí, jen jestliže nejpozději do konce prvního kalendářního měsíce tohoto následujícího kalendářního čtvrtletí se prokáže výše rozhodných příjmů za kalendářní čtvrtletí, k jehož poslednímu dni byla dávka vyplacena. Neprokáže-li se rozhodný příjem podle věty třetí, zastaví se výplata příspěvku na bydlení od splátky náležející za kalendářní měsíc, do jehož konce je třeba prokázat výši příjmů pro výplatu příspěvku na bydlení na následující kalendářní čtvrtletí. Neprokáže-li se rozhodný příjem ani do konce kalendářního čtvrtletí, za které by se měla uvedená dávka vyplácet, nárok na příspěvek na bydlení zaniká. Ustanovení věty třetí až páté neplatí, jde-li o příspěvek na bydlení vyplácený k poslednímu dni kalendářního čtvrtletí končícího dnem 30. června. Ustanovení věty třetí až šesté se vztahuje také na prokazování nákladů na bydlení. Prokáže-li se nárok na výplatu příspěvku na bydlení za dobu, za kterou výplata této dávky podle tohoto odstavce nenáležela, nebo prokáže-li se nárok na příspěvek na

bydlení za dobu zániku nároku na tuto dávku podle tohoto odstavce, postupuje se obdobně podle odstavce 4.

11. Podle § 51 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře, pokud trvá nárok na přídavek na dítě i za čtvrté čtvrtletí kalendářního roku, náleží výplata dávky pouze tehdy, jestliže je pro nárok na tuto dávku prokázáno trvání podmínky nezaopatřenosti dítěte. Neprokáže-li se nezaopatřenost dítěte do 30. září daného kalendářního roku, zastaví se výplata přídavku na dítě od splátky náležející za kalendářní měsíc, do jehož konce je třeba prokázat nezaopatřenost dítěte, pokud v odůvodněných případech krajská pobočka Úřadu práce neumožní prokázání nezaopatřenosti dítěte v pozdějším termínu. Neprokáže-li se nezaopatřenost dítěte ani do konce tohoto čtvrtého kalendářního čtvrtletí, nárok na přídavek na dítě zaniká.
12. Podle § 51 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře, prokáže-li se nárok na výplatu přídavku na dítě za dobu, za kterou výplata této dávky podle výše zmíněných odstavců nenáležela, přídavek na dítě se doplatí zpětně za dobu, kdy se tato dávka nevyplácela. Prokáže-li se nárok na přídavek na dítě za dobu po zániku nároku na tuto dávku podle výše zmíněných odstavců, nárok na přídavek na dítě opětovně vznikne zpětně za celou dobu, za niž byly podmínky pro nárok splněny. Zpětně lze přídavek na dítě přiznat podle věty první a druhé nejdéle na dobu stanovenou v § 54 odst. 2 věty první.
13. Podle § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře nárok na výplatu dávky nebo její části, jde-li mj. o příspěvek na bydlení, *zaniká uplynutím tří měsíců ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží*; to neplatí, jde-li o případ uvedený v § 53 odst. 1 (tj. dávku neprávem odepřenou) a v § 62 odst. 5 (přídavek na dítě za určitých specifických okolností). *Lhůta podle předchozí věty neplyne po dobu řízení o dávce.*
14. Podle § 67 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře se řízení o přiznání dávky zahajuje na základě písemné žádosti oprávněné osoby podané příslušné krajské pobočce Úřadu práce na tiskopisu předepsaném Ministerstvem práce a sociálních věcí. Žádost lze podat nejdříve 60 dnů přede dnem, od kterého oprávněná osoba o dávku státní sociální podpory žádá.
15. Značně nepřehledné ustanovení § 51 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře upravuje jednak výplatu příspěvku na bydlení včetně pozastavení výplaty i zpětného doplacení, jednak zánik nároku na dávku. Jak mj. osvětluje i důvodová zpráva k zákonu č. 242/1997 Sb., který tuto procesní úpravu do zákona o státní sociální podpoře vložil, smyslem bylo zjednodušit administrativní náročnost řízení o příspěvku na bydlení, ve vztahu k němuž bylo třeba původně žádat o dávku na každé čtvrtletí a ke každému čtvrtletí také o žádosti rozhodovat. Nově se tedy předpokládá, že řízení o žádosti postačí vést jednou ročně, každé čtvrtletí však musí žadatel doložit aktualizované podklady o rozhodném příjmu a nákladech na bydlení (aniž by však musel správní orgán nově rozhodovat o žádosti), jinak hrozí pozastavení výplaty dávky, která ovšem v případě dodatečného doložení chybějících podkladů může být zpětně vyplacena i za období pozastavení výplaty, a dokonce i za období po zániku nároku na výplatu dávky. Po uplynutí ročního období od 1. července do 30. června je však třeba podat žádost novou.
16. Ačkoliv ustanovení § 51 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře ve svém závěru odkazuje, pokud jde o možnost zpětného přiznání dávky za dobu po zániku nároku na výplatu dávky, na obdobné užití odst. 4 téhož paragrafu, ze smyslu a obsahu následujících odstavců lze dovodit, že odkazované pravidlo je uvedeno až v odst. 5. Čtvrtý odstavec totiž obsahuje (pro účely přídavku na dítě) pravidla pro obdobné situace, jež řeší věta třetí až sedmá

odst. 3, není tedy důvodu obdobně aplikovat duplicitní pravidla. Naopak chybějící pravidla pro avizované zpětné přiznání dávky, o niž bylo požádáno, byla přiznána, ale v následujících čtvrtletích pro její pokračující vyplácení nebyly včas doloženy aktuální podklady, obsahuje právě pátý odstavec. Odkaz na odst. 4 je tak zřetelnou legislativní chybou, ve své podstatě jde o chybu v psaní. Ustanovení § 51 odst. 5 přitom limituje zpětné přiznání dávky prostřednictvím odkazu na § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře.

17. Z ustanovení § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře nutně plyne, že je zcela vyloučeno, aby byla dávka přiznána za dny předcházející o více než tři měsíce datum prvního podání žádosti o příspěvek na bydlení (tak např. za 1. leden lze naposledy úspěšně o přiznání dávky požádat dne 1. dubna). Stejně tak je podle téhož ustanovení (na nějž odkazuje § 51 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře) vyloučeno přiznat zpětně výplatu dávky, která byla původně přiznána, avšak z důvodu zmeškání lhůty pro doložení aktuálních skutečností na následující kalendářní čtvrtletí byla její výplata pozastavena (a případně i nárok na výplatu zanikl), na základě dodatečného doložení rozhodných skutečností za dny předcházející o více než tři měsíce datum tohoto dodatečného doložení. Tak např. byl-li příspěvek na bydlení od 1. 7. přiznán, avšak následně nebyly rozhodné skutečnosti za třetí kalendářní čtvrtletí žadatelem doloženy do 31. 10., takže výplata dávky za září a dále byla pozastavena, a doloženy nebyly ani do 31. 12., takže nárok na výplatu dávky za čtvrté kalendářní čtvrtletí zanikl, bylo by možné dávku za den 1. 12. zpětně přiznat na základě dodatečného doložení aktualizovaných rozhodných skutečností nejpozději v případě dodatečného uplatnění těchto podkladů u úřadu práce dne 1. 3. následujícího kalendářního roku, nikoliv však již dne 2. 3. Výjimkou by byl pouze případ, že by původně bylo o dávku včas a s doložením potřebných listin žadatelem požádáno, avšak úřad práce přesto dávku za příslušné období nepřiznal (nebo jen v nižší než zákonné výši apod.). Pokud by posléze úřad práce tuto nesprávnost svého předchozího rozhodnutí zjistil (sám či při posuzování opětovné žádosti), uplatnila by se výjimka zakotvená v § 53 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, jež by umožňovala předchozí nezákonnost postupu úřadu práce napravit až za tři roky nazpět, nehledě na tříměsíční lhůtu upravenou v § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře.
18. V nynějším případě žalobce dne 30. 1. 2020 vyplnil žádost o příspěvek na bydlení (resp. pro ni určený tiskopis), kterou podal na úřadu práce dne **31. 1. 2020**. Pro nárok za 1. kalendářní čtvrtletí 2020 (tj. až od ledna 2020) bylo rozhodným obdobím 4. kalendářní čtvrtletí roku 2019, pro dávku za 4. kalendářní čtvrtletí 2019 (tj. od října 2019) bylo rozhodným obdobím 3. kalendářní čtvrtletí roku 2019 atd. (srov. § 6 zákona o státní sociální podpoře). Žalobce však v kolonce „od“ kdy žádá o přiznání dávky, vyplnil datum **1. 5. 2019**, a za rozhodné období dokonce označil **3. čtvrtletí 2019**. Přitom ponechal prázdnou kolonku, „do“ kdy žádá o přiznání dávky, neboť tu měl dle podle poznámky pod čarou ¹²⁾ vyplnit pouze v případě, kdyby uplatňoval nárok na příspěvek na bydlení na období kratší než do 30. června. Z vyplněného formuláře tedy vyplývá, že žalobce žádal o přiznání příspěvku na bydlení za celé období od 1. 5. 2019 do 30. 6. 2020.
19. Ze správního spisu dále plyne, že žalobce v minulosti požádal o příspěvek na bydlení též dne 27. 12. 2018, a to na období od 20. 12. 2018 bez údaje o konci tohoto období, v souladu s poznámkou pod čarou ¹²⁾ se tedy jednalo o období od 20. 12. 2018 do 30. 6. 2019. Podle odůvodnění napadeného rozhodnutí má být z elektronické databáze úřadu práce dále patrné, že žádosti ze dne 27. 12. 2018 bylo vyhověno, avšak ke dni 1. 10. 2019 nárok na

výplatu dávky zanikl, což bylo žalobci dne 3. 1. 2020 oznámeno, aniž by proti oznámení žalobce brojil námitkami.

20. V tomto směru je evidentní, že žádost žalobce neodpovídá předpokladu stanovenému v § 51 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře, že se příspěvek na bydlení přiznává na období od 1. července do 30. června či na dobu kratší. To ale neznamená, že by se takto podanou žádostí neměl úřad práce zabývat. Za jaké období žadatel o přiznání příspěvku požádá, je totiž čistě na jeho úvaze a úřad práce jako správní orgán je povinen tuto žádost projednat ve všech jejích částech. V případě důležitých důvodů může správní orgán postupovat podle § 140 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a vyloučit části projednávané žádosti k samostatnému řízení (zde např. období od 1. 5. 2019 do 30. 6. 2019 a období od 1. 7. 2019 do 20. 6. 2020, pokud by společnému projednání bránila nějaká vážná okolnost). Vždy však musí rozhodnout o všech částech žádosti, i kdyby tak po vyloučení části věci k samostatnému řízení mělo být vydáno více samostatných rozhodnutí o jednotlivých částech. Pokud by z právní úpravy plynulo, že v určité části je žádost nepřijatelná (např. dle § 67 odst. 1 věty druhé zákona o státní sociální podpoře lze podat žádost nejdříve 60 dnů předem), přicházelo by do úvahy v dané části zastavení řízení postupem dle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, zatímco o zbylých částech by bylo rozhodováno meritorně (přiznáním dávky či zamítnutím žádosti). Zamítnutí žádosti přitom přichází v úvahu jak tehdy, jestliže právní úprava stanoví, že dávku již nelze přiznat (např. § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře), tak v případě, že žadatel nesplní ani po patřičném poučení dle § 37 odst. 3 správního řádu svou povinnost prokázat svá tvrzení o rozhodných skutečnostech (předepsané doklady, jež musí žadatel při podání žádosti a následně za každé další kalendářní čtvrtletí předložit, vymezuje § 68 zákona o státní sociální podpoře).
21. Úřad práce se v prvostupňovém rozhodnutí ovšem věnoval pouze ustanovení § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. Úřad práce žalobci sdělil, že zpětně lze nárok na výplatu dávky přiznat nejvýše za tři měsíce před datem uplatnění nároku, že o tom žalobce poučil, ale ten nedostatky žádosti neodstranil a ani se neseznámil s podklady pro rozhodnutí. Na tomto základě proto úřad práce žádost zamítl, když dospěl k závěru, že jestliže žalobce podal žádost o příspěvek na bydlení dne 31. 1. 2020, mohl žádat o výplatu této dávky nejdříve (ve smyslu nanejvýše) od 31. 10. 2019, nikoliv ale od 1. 5. 2019. Nijak se však již nevyjádřil ke splnění či nesplnění podmínek pro přiznání dávky za období od 31. 10. 2019 do 30. 6. 2020, třebaže žádost zamítl jako celek.
22. Tento závěr úřadu práce přitom žalovaný v napadeném rozhodnutí potvrdil. Vyzdvihl, že je to žadatel, který může zúžit předmět podané žádosti nebo ji vzít zpět, a že naopak nepřísluší úřadu práce, aby jednostranně provedl změnu obsahu podané žádosti a překvalifikoval ji. Žalovaný proto schválil postup úřadu práce, že rozhodoval o nároku na výplatu příspěvku na bydlení od 1. 5. 2019, jak žalobce žádal. Podle názoru žalovaného totiž úřad práce ani nemohl rozhodovat o nároku žalobce od pozdějšího data, jestliže žalobce ani na výzvu s poučením neprovedl změnu data, od kterého o dávku žádá.
23. K tomu soud musí uvést, že vzhledem k uplatnění žádosti dne 31. 1. 2020 lze dát úřadu práce i žalovanému za pravdu potud, že žalobci nemohl být nárok přiznán zpětně přede dnem 31. 10. 2019 – to znamená za více než tři měsíce (leden, prosinec, listopad) počítané od 31. 1. 2020 do minulosti. Jelikož úřad práce a žalovaný vysvětlili, že příspěvek na bydlení žalobci nelze přiznat z důvodu omezení v § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře již od 1. 5. 2019, je tento závěr plně přezkoumatelný a soud potvrzuje, že je plně

v souladu se zákonem o státní sociální podpoře, a to včetně příspěvku požadovaného za den 30. 10. 2019. Byť to žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí zmiňuje jen jako skutkový poznatek, bylo by možné zamítnutí žádosti za období od 1. 5. 2019 do 30. 9. 2019 odůvodnit též tím, že žalobci již za toto období byl příspěvek na bydlení přiznán na základě jeho žádosti ze dne 27. 12. 2018, samozřejmě pokud žalovaný ani úřad práce neshledali v tomto období žádnou okolnost odpovídající ustanovení § 53 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře (tj. přiznání dávky v nižší než zákonné výši či bezdůvodné nevyplácení přiznané dávky).

24. Prvostupňové ani napadené rozhodnutí však nemohou obstát v rozsahu období od 31. 10. 2019 do 30. 6. 2020, neboť k požadované dávce za tyto dny žádný ze správních orgánů neuvedl jakékoliv důvody, pro které by žádosti žalobce nemělo být vyhověno. Pouhé zmínky o nedostatečné komunikaci žalobce a nedokládání nákladů na bydlení a dalších okolností v rekapitulaci předchozího průběhu správního řízení nepředstavují rozhodovací důvody, žádný ze správních orgánů je neoznačil v prvostupňovém či napadeném rozhodnutí jako důvody pro zamítnutí žádosti, nehledě na to, že ze správního spisu ani neplyne, že by byl žalobce vyzýván k doložení chybějících podkladů ke všem jednotlivým rozhodným kalendářním čtvrtletím, v návaznosti na něž dosud nárok na výplatu dávky nezanikl. Ze správního spisu je patrné, že žalobce doložil hned několik příjmových dokladů, z nichž dovozuje prokázání úhrady nákladů nájemního bydlení za 3. kalendářní čtvrtletí roku 2019, jež je rozhodné pro přiznání příspěvku na bydlení mj. v období od 31. 10. 2019 do 31. 12. 2019, přičemž úřad práce v prvostupňovém rozhodnutí a následně ani žalovaný v napadeném rozhodnutí nevysvětlili, proč předložené doklady nejsou průkazné či dostatečné pro vyhovění žádosti ve zmíněných dnech, na něž omezení stanovené v § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře zřetelně nedopadá. Stejně tak chybí jakákoliv argumentace k rozhodným obdobím 4. kalendářního čtvrtletí roku 2019 a 1. kalendářního čtvrtletí roku 2020, jež jsou významná pro další období, za něž bylo žalobcem žádáno o přiznání příspěvku na bydlení.
25. Za daného stavu jsou tedy v této části rozhodnutí správních orgánů zcela nepřezkoumatelná pro nedostatek skutkových důvodů, což brání tomu, aby se k nim soud jako první vyjadřoval, stejně jako i tomu, aby posoudil žalobní body namítající, že správní orgány vycházely z nepravdivých podkladů a že bezdůvodně odmítly vycházet z podkladů předložených žalobcem. V situaci, kdy rozhodnutí k období od 31. 10. 2019 do 30. 6. 2020 ve svém odůvodnění zcela mlčí, nelze vyčítat ani žalobci, že žalobní body formuluje značně nekonkrétně nebo (patrně) setrvává na nesprávném přesvědčení, že by již jeho tvrzení v žádosti a jejích přílohách měla postačovat k přiznání dávky.
26. Pouze v obecnosti lze uvést, že správní orgány vázané povinností zjistit skutečný stav věci se nemohou spoléhat jen na tvrzení žadatele, i kdyby sebevíce prohlašoval, že jsou určité pravdivé, ale jsou povinny tato tvrzení konfrontovat s obsahem zákonem vyžadovaných dokladů (jež jsou definovány především v § 68 zákona o státní sociální podpoře). Tyto doklady pochopitelně musí správní orgán prověřit též co do jejich důvěryhodnosti, přičemž není vyloučeno, vzniknou-li v tomto směru pochyby, aby též vyzval žadatele k doložení dalších dokladů za účelem odstranění existujících pochybností o splnění podmínek pro přiznání požadované dávky, popř. si pravost předložených dokladů ověřil též např. dotazem na jejich původce apod. V konečném důsledku, jelikož se jedná o řízení o žádosti, je za prokázání splnění podmínek pro přiznání dávky odpovědný žadatel (žalobce), kterého tíží v tomto směru důkazní břemeno. Správní orgány činné na úseku

dávek státní sociální podpory jsou však povinny zohledňovat obtíže plynoucí z mnohdy složitých sociálních a zdravotních podmínek žadatelů a musí vycházet žadatelům vstříc tím, že je především srozumitelně poučí o důvodech, proč určité podklady vyžadují doložit (v tomto úřad práce dle obsahu správního spisu selhal), i o následcích, jaké by plynuly z nesplnění výzvy, přičemž jim za tím účelem poskytují též přiměřené lhůty ke splnění procesních povinností. Zejména je-li správnímu orgánu známo, že získání určitého dokladu je pro žadatele obtížné, např. z důvodu jeho zdravotního postižení, slabých intelektuálních schopností či těžkého finančního nedostatku, správní orgán by měl upřednostnit získání podkladů vlastní aktivitou, je-li to právně přípustné. Stejně tak by měl správní orgán zohlednit informace a podklady, jež získal od téhož žadatele v jiných řízeních. Na druhou stranu by ovšem žadatel měl ve svém vlastním zájmu alespoň na taková řízení, v nichž již požadované údaje a podklady poskytl, správní orgán zcela konkrétním způsobem (např. uvedením data podání žádosti a specifikací předmětu žádosti) upozornit, neboť v praxi může být obtížné zajistit vzájemnou informovanost různých úředních osob rozhodujících o žádostech mnoha set či tisíců žadatelů týkajících se dávek regulovaných zcela odlišnými právními předpisy nebo i jen určité nekonkrétně označené řízení dohledat. Teprve když žadatel i přes poučení adekvátní jeho situaci odmítá se správním orgánem spolupracovat a potřebné údaje nelze jednoduše získat ani jinou cestou (resp. jde o základní doklady, jež je žadatel vždy povinen přiložit již k žádosti a správní orgán je nemá z jiných řízení), lze mu klást k tíži, že nedoložil rozhodné skutečnosti pro přiznání dávky. V takovém případě je již žadatel odpovědný za to, že správnímu orgánu znemožnil zjistit skutečný stav věci.

27. Pro úplnost pak soud dodává, že dovolával-li se žalovaný v řízení před soudem rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2021, č. j. 9 Ads 15/2021-31, nelze přehlížet skutkové okolnosti tam projednávané věci. Nejvyšším správním soudem přezkoumávaný případ byl totiž odlišný v tom, že stěžovatel podal v tentýž den více samostatných žádostí o příspěvek na bydlení vztahujících se k uplynulému období, nikoliv pouze jednu, jako v nyní projednávané věci (resp. pokud jde o překryv žádosti podané dne 27. 12. 2018, ten dle všeho nepřesáhl den 1. 10. 2019). Není ani patrné, zda bylo (vzhledem k mezím daným žalobními a stížními body) zohledněno ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu, na něž žalovaný v nynějším případě ve zrušujícím rozhodnutí vydaném v přezkumném řízení výslovně úřad práce upozorňoval. Závěry Nejvyššího správního soudu navazující na existenci několika souběžných řízení proto nejsou zpravidla a bez dalšího aplikovatelné v aktuálním případě žalobce.
28. Na základě shora uvedeného tak soud uzavírá, že se jeví, že o žalobcově žádosti ze dne 31. 1. 2020, v níž žádal o příspěvek na bydlení za období od 1. 5. 2019 do 30. 6. 2020, nebylo prvostupňovým rozhodnutím ze dne 5. 2. 2021 v celém rozsahu rozhodnuto. Vzhledem k tomu, že z prvostupňového rozhodnutí však neplyne, že by mělo jít o rozhodnutí vydané jen v části věci ve smyslu § 148 odst. 1 písm. b) správního řádu, nezbývá, než jej považovat za rozhodnutí o celé žádosti, jež však k období od 31. 10. 2019 do 30. 6. 2020 postrádá jakékoli odůvodnění. Jako takové je prvostupňové rozhodnutí v dané části zcela nepřezkoumatelné. Tuto vadu, ať již jde o (patrně) skrytou vážnou procesní vadu v podobě faktického nevyčerpání podstatné části předmětu řízení, nebo o zcela chybějící důvody pro zamítnutí převážné části žádosti, přitom nijak nenapravit ani žalovaný v napadeném rozhodnutí. Proto soud postupoval podle § 76 odst. 1 písm. a), popř. c) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 3 s. ř. s., a zrušil napadené rozhodnutí i prvostupňové rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

29. V něm se úřad práce bude znovu zabývat žádostí žalobce ze dne 31. 1. 2020. Bude mít na paměti, že u příspěvku na bydlení jako dávky opakující se samotný nárok na dávku nezaniká uplynutím času, ale zaniká jen nárok na výplatu této dávky. Nárok na výplatu dávky přitom zaniká podle § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře ve lhůtě tří měsíců ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží, nejedná-li se o dávku neprávem odepřenou. Jestliže žalobce o dávku požádal dne 31. 1. 2020, je třeba skutečně vycházet z toho, že nárok na výplatu dávky mu mohl být k jeho žádosti přiznán v zásadě nejdříve ode dne 31. 10. 2019, navzdory tomu, že žalobce v žádosti žádal i o výplatu dávky za období předcházející. Úřad práce bedlivě rozliší, zda, kdy a ve vztahu ke kterému období žalobce podával žádosti o příspěvek na bydlení, a i na základě těchto zjištění rozhodne o žádosti žalobce ze dne 31. 1. 2020. Byť zčásti je žádost žalobce zjevně nedůvodná (pokud úřad práce vysvětlí, proč neshledal důvod pro postup podle § 53 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře), pro období od 31. 10. 2019 se bude třeba zabývat tím, zda žalobce doložil potřebné doklady, a pokud nikoliv, též tím, zda mu to lze vyčítat (tj. zda byl na nedostatek podkladů žádosti předem srozumitelně a s adekvátní lhůtou upozorněn postupem dle § 37 odst. 3 správního řádu). Vzhledem ke zrušení napadeného rozhodnutí soudem, stejně jako i rozhodnutí úřadu práce ze dne 4. 6. 2020 rozhodnutím žalovaného v přezkumném řízení, je třeba za dobu řízení o žádosti ve smyslu věty druhé § 54 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře považovat i dobu, po níž probíhalo řízení o této žalobě před soudem, popř. po níž probíhalo přezkumné řízení. V řízení tak bude namíste postupovat stejně, jako kdyby dosud v nepřetržitém řízení nebylo o žádosti ze dne 31. 1. 2020 rozhodnuto.
30. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobci, který byl ve věci úspěšný, náleží plná náhrada nákladů řízení, které jsou představovány poštovním ve výši 59 Kč. Jiné náklady řízení z obsahu soudního spisu neplynou a žalobce je ani netvrdil.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 8. února 2022

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce